

EVA KAPSOVÁ

**Our Fetishes, Everyday and Otherwise.
Substitutes for the Salacious Urges of the Non-Commodity Spectator**

On the exhibition *The Fetishes of Today* at the Nitra Gallery

Ludmila Kasaj Poláčková, Omar Mirza: *Fetiše súčasnosti* [The Fetishes of Today], Nitrianska galéria, Reprezentačné sály, 14 December 2018 – 31 March 2019

Abstract

This article reflects on the phenomenon of the fetish as presented and defined in the exhibition project *Fetiše súčasnosti* [The Fetishes of Today]. This exhibition in Nitra presents the work of 26 contemporary Slovak and Czech artists in visual art and photography as well as design. The curators' selections divided the exhibition into nine parts, including: past and present cultic and magic objects; body, erotica and fashion fetishes; design as fetish; the voyeurism fetish; the fetishization of human needs; collecting fetish; religious fetish; and aroma fetish. The exhibition, which has a hybrid character in terms of genre, makes a theme of fetishes in keeping with how they are perceived in philosophy, psychology and as commodities, i.e. as a sacred object, as a collector's passion, and ultimately as the expression, component and accoutrement of the sexual – largely bizarre and unusual behaviors or sexual deviation. The reviewer asks the hypothetical question of whether a fetish can be seen archetypally from a gender perspective, i.e. is a fetish an expression of men's hunting and women's gathering. Works by individual artists are variously affirmative or critical, in any case with a generous portion of post-modern irony, and speak through the artefacts of taboo aspects of the modern human. While provocative, the exhibition does not transcend the bounds of taste for spectators, whether of the demanding or pop-culture variety. It is an opportunity to reflect on the theme of fetishes and fetish behavior. The review, like the exhibition, point to their aestheticized and artistically-articulated character, but also leave open the question of defining fetish.

Key words: fetish – fetish behavior – collecting – cult – erotica – aestheticization of fetish

prof. PhDr. Eva Kapsová, PhD. Scientific researcher and teaching fellow at the Institute of Literature and Art Communication of the PF UCF in Nitra. She lectures on aesthetics, history and art philosophy at the Philosophical Faculty in Nitra and Academy of Arts in Banská Bystrica. She publishes in professional journals, and has published several monographs on pragmatic aesthetics and contemporary art. As a curator she focuses on artists from the Nitra region and young art.
ekapsova@ukf.sk

Logo výstavy, *Fetiše súčasnosti*

EVA KAPSOVÁ

**Fetiše naše ne/každodenné.
Čím nahradiť zmyselné chůtky ne-komoditného diváka**

Na margo výstavy *Fetiše súčasnosti* v Nitrianskej galérii

F

Ludmila Kasaj Poláčková, Omar Mirza: *Fetiše súčasnosti*, Nitrianska galéria, Reprezentačné sály, 14. 12. 2018 – 31. 3. 2019

Abstract

Recenzia reflektuje fenomén fetiša, tak ako je prezentovaný a definovaný vo výstavnom projekte *Fetiše súčasnosti*. Nitrianska výstava predstavuje diela 26 súčasných slovenských a českých autorov a autoriek z oblasti voľného umenia, dizajnu a tvorivej fotografie. Kurátorský výber člení výstavu na deväť kapitol: kultové a magické predmety minulosti a súčasnosti; fetiše tela, erotiky a módy; dizajn ako fetiš; fetiš voyeurizmu; fetišizácia ľudských potrieb; fetiš zberateľské, náboženské či fetiš vône. Výstava, ktorá má z hľadiska žánrov hybridnú povahu, tematizuje fetiš v zhode s filozofickým, psychologickým a komoditným ponímaním, t. j. ako posvätný predmet, ako zberateľskú vášeň a napokon ako prejav, súčasť a rekvizitu pohlavného, zväčša bizarného, nekaždodenného správania či sexuálnej úchyľky. Autorka recenzie si kladie hypotetickú otázku, či je možné posudzovať fetiš z archetypálneho alebo rodového hľadiska, t. j. či je fetiš prejavom lovenia u mužov a zberateľstva u žien. Diela jednotlivých autorov afirmatívne alebo kriticky, ale najmä s výraznou dávkou postmodernej irónie hovoria prostredníctvom artefaktov o tabuizovaných stránkach dnešného človeka. Napriek značnej dávke provokatívnosti výstava neprekračuje mieru vkusu náročného ani popkultúrneho diváka a ponúka priestor na zamyslenie sa nad témou fetiša a fetišového správania. Recenzia i výstava poukazujú na ich estetizovanú a umelecky artikulovanú povahu, ale zároveň ponechávajú definíciu fetiša otvorenú.

Kľúčové slová: fetiš – fetišové správanie – zberateľstvo – kult – erotika – estetizácia fetiša

Pohľad do výstavných priestorov Nitrianskej galérie. Sekcia: Fetiše tela, erotiky a sexu. Vpravo Adam Štech: Smutný maliar, 2015, akryl na plátne, 190 x 158 cm, vľavo Martin Gerboc: Lotta Looking for Love, 2017, akryl, airbrush, pastel na plátne, 170 x 150 cm

S definovaním fetiša je to podobné ako s definovaním gýča. Existuje pokus, kde vedľa seba figuruje 99 definícií gýča¹, no nie je možné dospieť k jedinej komplexnej definícii. Podobná situácia sa ukazuje i v prípade fetiša, pričom tento fenomén má natolko „interdisciplinárnu“ povahu, že nemožno očakávať, že zodpovednosť za jeho zadefinovanie si na seba zoberie jedna spoločenská disciplína. Prierezom pohľadov z pozície psychológie, sociológie, estetiky, umenovedy i ekonómie nás svojho času previedol William Pietz², ale sú aj novšie zábery na túto neľahkú otázku. Pritom skúsenosť s fetišom je každodenná a ako-tak by na ňu mohol odpovedať zrejme každý. Fetiš ako motív, téma, predmet skúmania je prítomný v umeleckej praxi a nie vždy sa dá určiť hranica medzi polohou, keď sa o fetiši len komunikuje, alebo keď sa z výstupu umeleckej kreativity stane fetiš. O pohyblivých hraniciach fetiša svedčí aj skutočnosť, že ten istý artefakt, ktorý reprezentuje tému fetiša, sa dobre uplatňuje v inom referenčnom rámci. Svedčí to o tom, že fetiš bude zrejme istý aspekt určitej veci, ktorá môže mať v zásade aj ambivalentné alebo priam protirečiacie zadanie (funkciu). Ako invariant v definícii môžeme prijať to, že fetišom sa niečo stáva uplatnením – pri-

¹ Bližšie pozri napr. POSPÍŠIL, Zdeněk. *O vkusu*. Olomouc: Mladé umění k lidem, 1992.

² PIETZ, William. Fetiš. In NELSON, Robert – SHIFF, Richard (eds.). *Kritické pojmy dejín umenia*. Bratislava: Slovart, 2004, s. 355 – 367.

Lucia Dovičáková: Madona (Nemôžem ich mať všetky), 2017, akryl na plátne, 90 x 100 cm

Dorota Kenderová: All About Eva, 2003/2018, inštalácia, variabilná veľkosť

atím tejto funkcie (podobne ako pri estetickej funkcii, ktorá sa rodí v interakcii vzťahu subjektu a objektu). Funkciou fetiša, keď to veľmi zjednodušíme, je zabezpečiť uspokojenie najrôznejších fyzických, materiálnych, duchovných potrieb formou/prostredníctvom (vlastnenia a uctievania) náhradného predmetu. Zaujímavé na celej záležitosti je na druhej strane to, že konkrétna forma tejto náhrady, t. j. reálny fetiš – vec, alebo skôr nakladanie s ňou, má pomerne ustálenú povahu – je to sugestívny, lákavý, účel a ideu šifrujúci predmet. Pritom predmetom uctievania môže byť všeličo, ako svojho času poznamenal Omar Mirza, jeden z kurátorov výstavy *Fetiše súčasnosti*, keď robil rozhovor s mladým grafikom Martinom Melicherčíkom, ktorý sa vyznal, že práca s emailami, v ktorej je ako autor jedinečný (a na Slovensku aj ojedinelý), ho tak pohlcuje, že ju berie azda ako fetiš. Melicherčík na výstave síce zastúpený nie je, i keď aj jeho emailové tabule – obrazy majú k téme fetiša čo povedať, ale vcelku obsedantné správanie (nutkavé konanie – úchylka) ako motív a súčasť fetišizmu je na výstave najhojnejšie zastúpené.

Filozof simulakrií Jean Baudrillard – v podstate v zhode s psychoanalytikom Sigmundom Freudom – dáva fetiš do súvislosti so smrťou: *Objekt (fetiš – pozn. autorky) je to, po čom trúchlime – v tom zmysle, že znázorňuje našu vlastnú smrť, samozrejme (symbolicky) prekonanú vďaka faktu, že tento objekt vlastníme... človek, ktorý niečo zbiera, je mŕtvy, ale doslova sám seba prežíva vo svojej zbierke.*³ Nepomýľme sa, termín *prežívanie* v slovenskom preklade funguje podvojne, prežívame, t. j. sme hlboko účastní, a prežívame, t. j. žijeme (prežijeme) po smrti, keď to zjednodušíme, vďaka vecnej pozostalosti. Prítomnosť neprítomného tela je prechovávaná skrz telá spomienkotvorných predmetov ako akýchsi „figúr pamäti“.

Hlbším uvažovaním o téme fetiša sa hlavná kurátorka výstavy *Fetiše súčasnosti* Ľudmila Kasaj Poláčková vracia, možno i nevedojak, k skúmaniu skrytých aspektov smrti. Tie boli predmetom

³ *Fetiše súčasnosti*. Katalóg výstavy. Nitra: Nitrianska galéria, 2018, s. 25.

výskumu jej výraznej, kritikou ocenennej výstavy *Príbehy (o) smrti*, ktorá sa konala presne pred rokom.⁴ Kurátorka ju označila za výsostne osobný, a tým aj subjektívne artikulovaný projekt a v tejto línii, v akejsi autorskej licencií kurátora, sa teraz rozhodla pokračovať, keď priznáva: Impulzom (pre výstavu – pozn. autorky) bolo „*moje osobné spracovávanie a priznávanie si mojich vlastných démonov... Môj najväčší životný fetiš – môj partnerský vzťah sa skončil nečakane z minúty na minútu, zrodilo sa tým veľa bolesti a poznania zároveň, že láska nemusí byť len láskavá. ... V bolesti fyzickej či psychickej môžeme nájsť (za)ľúbenie, aby sme sa v živote pohli z miesta ďalej. Výstava Fetiše súčasnosti má byť posunom do nových vôd života a práce.*“⁵

Subjektívny pohľad môže byť príslubom autenticity, ale v nesúkromnej inštitúcii sa očakáva jeho vyvažovanie výskumným aspektom podujatia. O miere tohto výskumného postoja svedčí – napriek značnému odľahčeniu až povzneseniu sa nad pokútny problém fetiša v artikulácii aktuálnej výstavnej zbierky – pokus o istú systemizáciu a kategorizáciu fetišov a tiež paralelné textové pasáže v texte katalógu, ktoré napísali okrem kurátorov aj vedci a teoretici z oblasti medicíny, filozofie, ekonómie, ale i literatúry.⁶

Na výstavu prizvali kurátori 26 slovenských a českých autorov a autoriek z oblasti voľného umenia, ale aj dizajnu či tvorivej fotografie, čo vytvorilo podhubie na isté napätie až iskrenie v diskurze výstavy. Výskum fetiša prezentovaný na výstave v zásade prijíma tri oblasti, v ktorých sa pohybuje jeho definícia – kultový predmet uctievaný pre jeho domnelú nadprirodzenú vlastnosť, t. j. ako

⁴ Výstava o smrti bola, okrem iného, reflexiou i médiom vyrovnania sa so smrťou partnera kurátorky výstavy. Bližšie pozri *Príbehy (o) smrti*. Katalóg výstavy. Nitra: Nitrianska galéria, 2018. Pozri tiež recenziu výstavy: KAPSOVÁ, Eva. Výstava ako (sub-)jektívna) svedč. *Príbehy o smrti* v Nitrianskej galérii. In *Profil*, 2018, č. 1, s. 48 – 67. Výstava sa konala 1. 12. 2017 – 18. 2. 2018 a ako kurátorský projekt bola ocenená cenou Rady galérií Slovenska Biela kocka za rok 2017.

⁵ *Fetiše súčasnosti*, ref. 3, s. 5.

⁶ Do katalógu prispeli odborným pohľadom Dana Šedivá, Tomáš Sedláček, Ladislav Čarný. Súčasťou katalógu sú aj literárne pasáže výtvarníka Igora Ondruša, Jana Švankmajera a Petra Krištúfka.

Ludmila Kasaj Poláčková: Podprsenky (rôzne nosené podprsenky od rôznych žien), 2018

nedotknuteľná, posvätná vec; predmet, ktorý predstavuje „zvecnenie ľudských vzťahov pod vplyvom tovarovej výroby a peňazí“, a pohlavná úchylka, pri ktorej predmetom sexuálneho vzrušenia nie je osoba, ale niečo, čo s ňou súvisí (napr. časť odevu). Projektovanie predstáv, hodnôt, potrieb, záujmov atď. do predmetu, ktorý je náhradným priestorom na ich fiktívne napĺňanie, vychádza zo štruktúry ľudských zmyslov a ľudskej mysle. Takto aj výstava disponuje oddeleniami, ktoré hovoria o fetiši uspokojujúcom potreby zrakové (pohľad), hmatové (telo, sex, dotyk), čuchové (vôňa). Saturácie sluchu vo fetišovom správaní by sme mohli na výstave vidieť (počuť) len vzdialene – vo zvukových „podmazoch“ videí, chuť i čuch zasa len cez synestetické prepojenie s obrazmi dotyku, tela a pod., evokujúc chuťové i čuchové senzácie. Aby sme boli presní, čuchové slasti ako podmienku závislostí a fetišizácie sprítomnila permanentne oživovanou mix-vôňou Dorota Kenderová (*All About Eva*, 2003/2018).

Široko zastúpená je sféra zberateľstva, v kontexte výstavy prezentovaného ako fetiš. Zapojenie tejto záľuby do témy fetiša je vcelku namieste (zbieranie čohosi bez praktickej filiacie spotreby

Peter Kalmus: Syn lovca mileniiek, 2018, objekt z tango nohavičiek, 190 x 80 cm

Pohľad do výstavných priestorov Nitrianskej galérie. Sekcia: Fetiš zberateľstva. Vľavo prezentácia filmového dokumentu RTVS Poklady zberateľovej duše z cyklu Fetiš socializmu, 2014, video, 27'. Na stene zbierka nožníc Tibora Uhrína

predmetu sa javí ako autonómna, istým spôsobom estetizovaná, často čudácka, a tým aj akoby úchylná záluba), ale zberateľstvo ako fenomén sa tým nevyčerpáva a má celý rad ďalších funkcií (poznávací, systemizačná, katalogizujúca, spomienkotvorná a pod.).⁷ Na druhej strane je pravda, že „ulovený“ fetiš sa môže stať základom a súčasťou zbierky. Nedá sa tiež povedať, a výstava to ani netvrdí, skôr naopak, že fetiš ukazuje svoje antropologické, archetypálne a rodové podhubie, keď muži sú prevažne lovci a ženy zberateľky. Je to len náhoda, že na výstave lovca prezentuje kompozícia ženských nohavičiek (Peter Kalmus: *Syn lovca mileniek*, 2018) utvárajúcich na pozadí bieleho plátna pestrý abstraktný obraz a ako protipól sú na inej stene zase poslušne poukladané pestré, zdá sa použité (ako inak) dámske podprsensky? Druhý príklad je príspevok samotnej kurátorky Ľudmily Kasaj Poláčkovej, čím ona sama rozširuje svoje autorské gesto a voľným rukopisom na stene vysvetľuje pôvod tejto ani nie veľmi provokujúcej, ale skôr úsmevnej kompozície – t. j. že ide o podprsensky rôznych darkýň – priateľiek, kurátoriek, spisovateľiek, riaditeľiek inštitúcií, ale aj žien z domácnosti.

⁷ Bližšie pozri MARKOVÁ, Danica. Sběratelství jako intimní vztah člověka k věcem. In *Lidé města/Urban People*, 2018, roč. 20, č. 3, s. 387 – 409.

Tibor Uhrín: Zbierka nožníc (výber rôznych nožníc od 15. po začiatok 20. storočia), detail inštalácie

Na základe pozorného sledovania vývinu a tendencií fetišového správania v priebehu dejín sa uvažuje o feminizácii fetiša,⁸ a tak si na výstave môžeme overiť, či fetiš v uvedených prípadoch má ženskú (zoženštenú) tvár. Ak by nám to celkom nesedelo, museli by sme prinajmenšom pripustiť, že má estetizovanú a umelecky artikulovanú tvár. Že ide o formu a spôsob bytostného naplnenia cestou hľadania a získania poriadku (čo akcentuje bazálnu estetickú kvalitu harmónie a miery).

K čistej ilustratívnej ukážke zberateľstva bez explicitne, či už prvoplánovo priznaných alebo skôr hraných úchyliiek patrí zostava starých nožníc (Tibor Uhrín – dizajnér), ktoré rozvíjajú, zdá sa ešte neopotrebovanú, stratégiu kumulácií. Vtipné je aj apropriovanie filmu RTVS z cyklu *Fetiš socializmu* (2014), ktorý je priliehavo zasadený do domácej inštalácie retrotelevízora a nábytku zo sedemdesiatych rokov 20. storočia. Zberateľská bulímia sa uplatnila aj v závese z vrchnáčikov od piva či „céčiek“ (Peter Kalmus: *Opona na poslednú rozlúčku*, 2016). Bulimické správanie ako konštitutívny prvok zberateľstva je prítomné aj v úchyľke, pre ktorú je príznačné zbožňovanie dobrého jedla, čo možno sledovať v našej každodennej, zvlášť mediálnej či reklamnej marketingovej kultúre, no výstava túto polohu kultu jedla neprezentuje. Fetiš vo sfére

⁸ Bližšie pozri APTER, Emily: *Feminizing the Fetish: Psychoanalysis and Narrative Obsession in Turn-of-the-Century France*. Ithaca – London: Cornell University, 1991.

Marek Schovánek: Pharmatopia, 2013 – 2018, inštalácia, MDF drevotrieska, akrylová farba, lak, rôzne veľkosti, celkový pohľad a detail

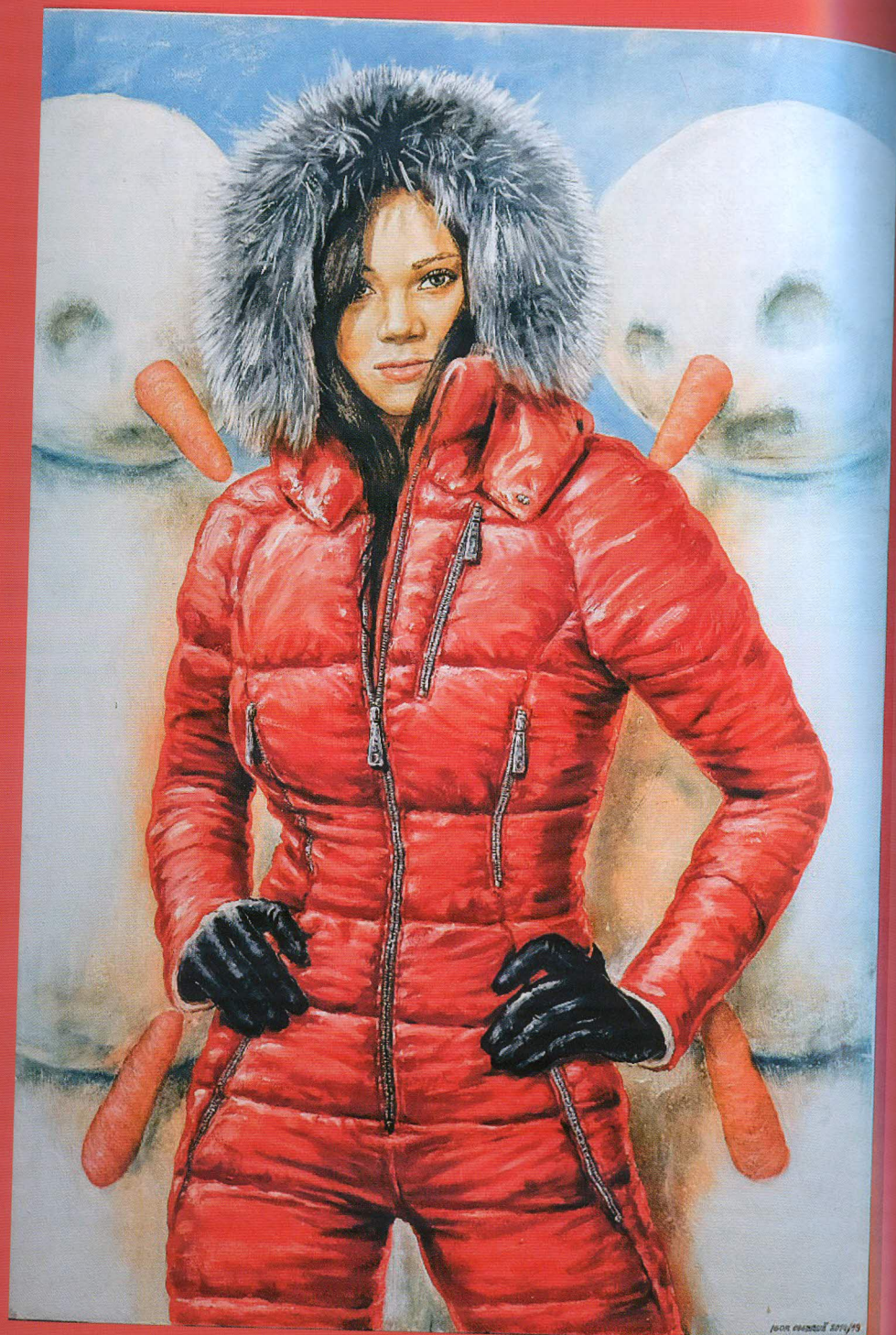
Peter Kalmus: Opona na poslednú rozlúčku, 2016, záves z vrchnákov od plechoviek, variabilný rozmer (pôvodná veľkosť závesu 6,5 metra)

náboženstva v ironizujúcom, existenciálne a rodovo zosilňujúcom naratíve sprítomňujú tri artefakty – *Korzety pre...* (2001) Maroša Rovňáka, známe z viacerých monotematických i kolektívnych výstav; maľby Matúša Lányiho (*Bikini*, 2016) a kultové predmety skomponované z drobných readymade, ktoré sú ukážkou klasickej autorskej techniky Otisa Lauberta (*Tohtoročný barok*, 1998).

Uctievanie pofidérnych hodnôt bez figúry konkrétneho fyzického objektu – fetiša je tematizované v zbierke veľkoformátových piluliek Mareka Schováňka (*Pharmatopia*, 2013 – 2018), ktoré prostredníctvom textu reliéfnej potlače lakonicky pomenúvajú predstavy, túžby, idoly dokonalého života (ticho, ego, bezpečnosť), ale aj túžby obmedzujúce druhých (znak fašistického hákového kríža a i.)

Téme (kritiky) náboženských fetišov je blízka kapitola magických predmetov, na ktorých čítanie potrebujeme manuál v texte autora umiestnenom na stene, čo spriechodňuje tok významov a prehľbuje porozumenie diela v kontexte výstavy. Magické fetiše českého filmového režiséra, animátora a výtvarníka Jana Švankmajera (*Šuplíkový fetiš I – III*, 2014) vznikli deštruktívno-konstruktívnym gestom spríbuzneným s rituálmi obyvateľov Afriky, ktoré boli sústredené na *zvýšenie schopnosti fetišov plniť podvratné priania svojho majiteľa*, a preto *musia byť kúrené kukuričnou kašou a čerstvou krvou. Klince a ostré kusy plechu sa do nich zatĺkajú na potvrdenie ich poslušnosti.*⁹ Švankmajer podstúpil simulovaný proces tvorby týchto predmetov, stvárnených autorskou technikou nadväzujúcou na nezmyselné kmeňové rituály. Tieto zvláštne predmety vychádzajúce z autorovej surreálnej poetiky sa vynárajú z inscenovaného

9 *Fetišie súčasnosti*, ref. 3, s.106.

Jan Svankmajer: Šuplíkový fetiš I – III, 2014

prítmnia galérie ako hlas z dávneho a vracajú nás k surreálnym stopám šamanizmu. Svojím charakterom sa vymykajú z neokonceptuálnej línie výstavy, ale dobré prepojenie na „väčšinové“ žánre nachádzajú v susednej kompozícii Jakuba Geltnera (*Černý, lesklý, tvrdý*, 2011 a 2015). Irónia voči šamanskému a zároveň tovarovému fetišizmu v Geltnerovom diele (objekt a video) odkazuje nielen na závislosť od nových technológií (smartfóny a pod.), ale aj na možné senzúálne filiačie k čítaniu užívateľskej praxe – zoomovania na telefóne ako kopulačného pohybu.

Erotického, sexuálneho podtextu, ktorý bol na ploche výstavy najpriestrannejší a v povedomí bežného človeka pre fetiš najpríznačnejší, sa týkali nielen jednoznačne tematizované celky výstavy (telo, erotika, sex či voyerizmus), ale aj kategórie módy, dizajnu a tiež zdanlivo nesúvisiaceho bloku spomínaných náboženských fetišov. Objekty v tomto náboženskom bloku neodkazujú len na predmet náboženských praktík, kritiku uctievania napríklad gýčových sošiek, ako pripomína lakonickými fotkami Richard Fajnor (*Iné oltáre*, 2000), ale týkajú sa aj kritiky politickej moci uzurpujúcej si právo rozhodovať vo veci rodovej rovnosti. Malby Matúša Lányiho akcentujú tiež spojenie erotického a náboženského zážitku. V blokoch vyhradených téme sexuálnych fetišov uvidíme príspevky z príbuzných, ale zároveň aj autonómnych oblastí – dokumentárne fotografie nahliadajúce do sveta sexuálnych úchyliiek či deviácií (fotografie Michala Babinčáka, 2018), priznanie k sexuálnemu apetítu autora (Igor Ondruš: *Zimná nálada*, 2014 – 2018), laškovanie s obscénnymi praktikami v tvare úžitkových predmetov (dizajnér Peter Jakubík). V Ondrušovej sérii (malba, objekt, minipovedka) hrá hlavnú postavu sprostredkujúci vyzývavý predmet (lesklý zimný dámsky overal). Jakubík otvorene pracuje s estetikou gýča,

Igor Ondruš: Zimná nálada, 2014 – 2018, olej na preglejke, 114 x 76 cm

Maroš Rovňák: Korzet pre Jána Čarnogurského, 2001, textilný objekt

masovej kultúry a popkultúry. Z preglejky vystrúhaný stojan na ceruzky (*Alexa*, 2013) v podobe vyzývavo odetej kvočiacej devy s rozťahnutými nohami a príslušným otvorom, do ktorého máte zapichnúť ceruzu, je dnes celkom dobre sa predávajúcím úžitkovým predmetom. Jakubík ideovo polemizuje, ale aj afirmatívne nadväzuje na tradíciu gýčovitých predmetov s lascívnymi motívmi určenými pre pánov. Keďže je výstavou v oblasti voľného umenia vyňatý zo sveta dizajnu, je reakciou na tému fetiš, ktorým sa na druhej strane pohodlne túži stať. Otázka znie: Dochádza k saturácii potreby výrazu moci nad nežným pohlavím zo strany muža či iba k úsmevnému vymedzeniu sa voči tejto praktike jej symbolickým zobrazením? Podobné skúmania uplatňuje tiež videoinštalácia Anetty Mony Chisy (*Xerox*, video, 2003) a video Anny Daučíkovej (*We about Eyes*, 2006), ale aj známe a oceňované video a jeho relikty Jany Želibskej (*Jej pohľad na neho*, 1996).

Možno objavnejšie z hľadiska „neokukanosti“ do témy sexuálneho tabu prispievajú esteticky subtílné objekty zo skla Patrika Illa (*Láska v ruke*, 2001 – 2018) a Anny Marešovej (*Venušine gul'čky*, 2013), ktoré sú inšpirované erotickými pomôckami či menej divácky prebádanými pohlavnými „súčiastkami“ tela.

Bodkou na začiatku i v závere, keďže ide o kompozíciu hneď pri vstupe do výstavných siení Nitrianskej galérie, sú abstraktné objekty Petry Čížkovej (*Pas de Vanille*, 2012), evokujúce pôvod sexuálnej iritácie, prechýlenej až do závislosti a úchyľky – plastové, tekutinou potries-

Otis Laubert: Tohtoročný barok, 1998, objekt, rôzne materiály

Pohľad do výstavných priestorov Nitrianskej galérie. V popredí Maroš Rovňák: Korzety pre Pavla Hrušovského; Jána Čarnogurského; Kazula pre Jána Sokola, 2001. Vpravo Otis Laubert: Tohtoročný barok, 1998, v pozadí Matúš Lányi: Bikiny V a VI, 2016, olej na plátne, 190 x 160 cm

nené dlhé závesy z plastu upevnené v kovových obručiach. Výstava tak dostáva zovretú ucelenú podobu a súčasne je otvorená premýšľaniu o hraniciach kultúry a kultúrnych tabu.

Výstava *Fetiše súčasnosti* dáva nahliadnúť do problematiky, ktorá v reálnom živote prináša oveľa viac zauzlení, neovládateľných, špeciálnych a bizarných situácií, v ktorých hrá úlohu fetišové správanie a ktoré si hádam ani nevieme predstaviť. Výstava môže byť pre niekoho provokatívna, pre iného málo provokatívna. V silách výstavy ani nemôže byť bezo zvyšku zmapovať celý terén označeného predmetu, zvlášť preto, že ako sa ukázalo aj v tomto prípade, viaceré tematické segmenty sa prekrývajú, vyberajú z rôznych referenčných žánrov, prepájajú sa s novými asociáciami, a tak vlastne v živšej polemike dochádza k diskusií na tému, ktorá je výstavou len načrtnutá.

Čo je pridanou hodnotou, je samotný umelecký prejav, forma artikulácie témy, autonómny umelecký akt. Výstavu sprevádza esteticky invenčne graficky spracovaný katalóg z autorskej dielne Filipa Jurkoviča.

Prof. PhDr. Eva Kapsová, PhD., vedeckovýskumná a pedagogická pracovníčka Ústavu literárnej a umeleckej komunikácie Filozofickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre. Prednáša estetiku, dejiny a filozofiu výtvarného umenia na Filozofickej fakulte v Nitre a na Akadémii umení v Banskej Bystrici. Publikuje v odborných časopisoch, vydala niekoľko monografií venovaných problematike pragmatickej estetiky a súčasného umenia. Kurátorsky je zameraná na okruh výtvarníkov nitrianskeho regiónu a na mladé umenie.
ekapsova@ukf.sk

Peter Jakubík: Alexa, 2013, 15 x 10 x 10 cm

Matúš Lányi: Bikiny V, 2016, olej na plátne, 190 x 160 cm

